

Бисмиллагъи ррягъмани ррягъмим!

АССАЛАМ

www.assalam.ru

НА ТАБАСАРАНСКОМ ЯЗЫКЕ

МУСУРМНАРИН ГАЗАТ

№8 (69) август 2009-ну йис. / Шябан-Рамазан 1429 / Табасаран члалниинди вазлик саб ражну угубчлвур. Кымат 15 манат

МУБАРАК ИБШРИ

АЛЛАГЪУ ТААБЛАЙИН
ЧЧВУРНАХЪАН

Гьюрматлу мусурман гьардшар ва чйир!

Дагъустандин мусурмнарин Духовный управлениеин ва хусуси вуди йиз терефнаан ихь республикаин вари мусурмнар Рамазандин гирами ваз улубкьурайивалихъди мубарак апураза.

Рамазан-му ухъуз варитлан гьюрматлу ва заан дережайиъди гьисабназ гьадабгьру ваз ву. Гьадму вазли Гьарсабдикан аьгью Аллагъди ﷻ Гирами Кьуръан гьапну, думу вазли гунгьарин аьф апуру, гизаф ражари ва артухъ къадарнаъди ужудар ляхнариз ужувлар тувру. Гьаддиз, гьюрматлу гьардшар ва чйир, деету гунгьарин швумалвал зигуз ва сари тмунуриз чпи деету гьалатларин бахишламиш апувал ккун апуз гьялак йихъай, Гьарсабдикан аьгью Аллагъдиз ﷻ икрам апувал цийи алапури, артухъ къадарнаъди ужудар ляхнар аплинай, гунгьарихъан марцц йихъай ва ичв юквар ужудар фикрарихъди тухъ аплинай.

Гьит Аллагъди ﷻ ухъуз Чан ужувларикан мянфяаьт ктабгъуз амур апри.

Дагъустандин мусурмнарин Духовный управлениеин председатель, муфтий Аьгмад-гьажи АБДУЛАЕВ

ГИРАМИ ВАЗ

Ушвар Аллагъ бадали дисай

Рамазандин вазлиъ ушвар дисувал Исламдин шартларикан (фарзарикан), Кьудратлу Аллагъди ﷻ гьарсар мусурман касдин улихъ дивнайи вазифйирикан саб ву. Саб жорейинра сеbeb адарди гирами вазлиъ ушвар дидрису мусурмнарин чпи Халкъ гьапурихъ хьпрехъбаз лигну ижмишнаан жаза тувиди, эгер Дугъу дурариз гьадму гунгьарин аьфв дарапиш. Хъа Рамазандин вазлиъ ушвар дисували неинки жаза тувбахъан азад апилиди, хъа гьацира Аллагъдин ﷻ терефнаан ужуб багъиш тувиди. Гьаддихъди сабси, гьадму багъишнан кымат ушв дибиснайирин аькьюллу гьаракатарикан асиллу ву, дугъу неинки чаин али фарз тамам апибакан, хъа гьацира ушв бисбан суннатар хъаьбан ляхниъ чалишмиш шулайиваликанра асиллу шулу.

Мугъяммад Пайгъамбарин ﷺ гьядисдиз асас духъну, ужудар ляхнар клуиз адагъбаз лигну Кьудратлу Аллагъди ﷻ Чан лукраз (халкъ гьапуриз) йицлуб ражну ва гьеле 700 ражну артухъдира кади ужувлар тувиди.

«Ушвар Узу бадали дисрудар ву, - гьапну Кьудратлу Аллагъди, ва Узу гьаддиз лигну багъиш тувдиза». Ясана ушв бисбаз вуйи багъиш гизаф къадар ражари артухъ шулу ва гьаддин гьакьяр-гьисабар анжагъ сар Кьудратлу Аллагъдизтлан аьгьдар.

Вари кьайдйириз асас духъну ушв бисували мусурман кас чан бедендиз уч духънайи чиркин шей'арихъан марцц шулу ва тлагърувалихъан, гьайгъусузвалихъан азад апуру, ушв бисували гашлу инсанарин гьавриъ ахъуз мумкинвал тувру, Кьудратлу Аллагъди Чан луклариз туврайи камаллувализ кымат тувуз ва фикир апуз кюмек тувру.

Чарасуз вуди ушв бисувал (фарз) гьамцдар ксариз улупнайиб ву:

1. фуж мусурман кас вуш,
2. яш дубхънайир вуш,
3. фуж ушв бисуз сагъвал хъайир вуш.

Нумрайитъ:

3 ПРИЗАР ВА ПЕШКЕШАР ТУВНУ
«Йиз дюнъа - Ислам»
клуру конкурсдин натижийр

4 ХАБРАР
Президентди мусурмнарин
тереф уьбхюз гаф тувну

6 СУАЛНАЗ ЖАВАБ
Экбрин ва къаматдин
гьюкум

7 БАРКАЛЛУ УЪМУР ХЪАПИУ КАС
Аьгмад-Гьясамудин
ал-Гурихъи

ШЛИ РАМАЗАНДИН ВАЗЛИЪ УШВАР ДИСУРУШ, ДУГЪКАН МУГАНАЙИЗ КТУЧИВУ ВАРИ
ГУНГЪАРИН АЪФВ АПИУРУ

ГЪЯДИС

ГИРАМИ ВАЗ

Ушв бисбан вазифйир (фарзар)

Ушв бисбан вазифйир (фарзар)

гъамрар ву:

1. **Ният (къаст).** Жвуван фикринди Къудратлу Аллагъдин ччвурнахъан ушв бисуз ният дапну ккунду, гъаддихъди сабси суннат ву ният мелзнинди пуб. Магъа ният аплбан тахминан жюре (къайда):

«Узу ният аплураза гъаму йисандин гъаму Рамазандин вазлин закурин йигъан ушв бисуз (чарасуз фарз клулиз адабгъуз), Аллагъ бадали». Ясана гъадму ниятнаъ кѳаин аплура, фицики ушв бисувал чарасузуб (фарз) ву ва йис, ваз ва йигъ улпура.

Имам Шафийин мазгъабдиз асас духъну, ният гъар йигъан дапну ккунду, думу ният ригъ алабхъалан къяляхъ вуйи вахтналан хъюгъну ахсрар ккивайизкъан вуйи вахтна аплуз шулу.

Имам Абу Ханифийин мазгъабдидинди, ният лисундин вахтназ аплуз шулу, эгер гвачниндиан хъюгъну гъадму вахтназ ушв члур аплуру (члугъру)

дюшою арайиз гъафундарш. Ари гъаддиз, эгер шливуш ригъ алабхъалан къяляхъ хъюгъну гвачниндин ахсрар улукъайизкъан вуйи вахтна ният гъаплундарш, лисузкъан ният аплуз шулу, анжагъ «закур» клуру гафнан ерина «гъи» дупну ккунду ва чарасуз вуди «имам Абу Гъанифайин мазгъабдидинди» клуру гафар аьлава аплуб лазим ву.

Имам Маликдин мазгъабдидинди ният вари вазлизи аплуз шулу (вазлин эввелий). Хъа амма имам Шафийин мазгъабдиз асас духъну тасдикъ дапнайи къайдайинди ният аплуз чалишмиш духъну ккунивалликан гъархну ккундар.

2. **Ахсрар ккивалан къяляхъ ригъ алабхъайизкъан вуйи вахтназкъан ушв бисувал ккутлру гъяракатарихъан уърхюб.** Дурар гъамрар ву:

- ✓ Иплувал - убхъувал.
- ✓ Эдерчувал.
- ✓ Жилижви дишагълийихъди хъувал.
- ✓ Дишагъли палтарикан хъувал.
- ✓ Бицир бабкан хъувал.
- ✓ Ахмакъ хъувал (гъеле саб дакъикъайизди вушра).
- ✓ Ярхи йигъан амриан гъягъювал.
- ✓ Ярхи йигъан убхъувалиан кефлу хъувал.
- ✓ Диндиз инкарвал хувал ва гъж.

Ушв бисбан къайдйир

Ушв бисувал мусурмандин улихъ дийибгънайи фарз вуйиганси клулиз адабгъалан гъайри Къудратлу Аллагъдихъан ахъю багъиш гъадабгъбан бадалира клулиз адабгъну ккунду, фарзнан чарасуз шартлар клулиз адабгъалан гъайри ушв бисбан суннатарра тамам аплуб лазим ву, ясана ушв дибиснайи вахтна мусурман касди учв фици улупну ккундуш.

1. Мугъаммад Пайгъамбарин ﷺ штухъди ясана фициб вуш гъядисариз асас духъну, хъяхъган, яни лавландин гъудган улубкъалан къяляхъ дишлади, ушв гъибтиш ужу ву.

Ушв хурма иплбинди, марцци штухъди ясана фициб вуш гъядисариз асас духъну, хъяхъган, яни лавландин гъудган улубкъалан къяляхъ дишлади, ушв гъибтиш ужу ву.

2. Аллагъдин ччвур кѳаин аплбан къяляхъ иплуз хъюгъну ккунду, яни гъамцдар гафариинди:

«Бисмиллагъи ррягъмани ррягъим!» ва ушв къабул аплбан дюаъ урхбиинди:

«Аллагъумма лака сумту ва бика аманту ва аьлайка таввакалту ва аьла ризкъика афтларту, фагъфирли я Гъаффару ма къаддамту ва ма аххарту». Гъаму дюаьин мяна гъамциб ву: «Я Аллагъ, гъаму ушв Увуз вуйиб вуйиз ва Увухъ хъюгъназа ва анжагъ Увъина таваккулвал аплураза ва Яв ризкънахъди ушв гъибтраза, эй Гъаффар, йиз ккудушу ва гъюзимбу гунгъарин аьфв аплинава».

3. Уъл ушв бисру вахтназ улихъна иплувал ужу ву, яни ахсрар ккивайиз улихъна ва уъл иплувал гвачниндин гъудган аплру вахт ккебгъайиз 15-20 минут улихъна дебккуб ужу ву.

Я гвачнинган ясана хъяхъган къадар дарубтлан артухъди иплувал ужуб ляхин дар, гъаци аплували бедендиз ва ибадат аплуз гъагъиди алабхъуру, артухъди иплувал сагъламвализира зарарнан ляхин ву.

4. Хъяхъганушвардидиснайидариз уъл гивувал ужуб ляхин ву. Гъядисдиз асас духъну, шли ушв дибиснайириз хъяхъган уъл гивнуш, дугъу ушв гъибисуризи багъиш гъадабгъиди. Дидланна гъайри, ушв гъибисуризи вуйи багъиш гъаци гъаплну клури кам шулдар.

Рамазандин вазлиъ игътияж айи ксарихъна жумартвал улупуризи багъиш тувру, асас вуди чан хизандин вакилариз, багахъна вуйи багахълуиризи ва вари багахълуиризи.

5. Ушв дибиснайи вахтна жвуван беден гъарам (къадагъа) дапнайидарихъан ва дапну даккни ляхнарихъан уърхюб лазим ву, Къудратлу Аллагъдин тѳалабар тамам аплури, жвув Дугъан гъуллугънаъ хъуб.

Ушвар дисувал – Аллагъдин амур

Ухъуз, мусурман ксариз, Рамазандин вазлиъ ушвар дисувал улупна.

Фуж кетѳерцнаш, думуган дугъан уьзриз ушв бисували зарар тувруш, фуж ярхла рякъюъ аш, ушв дибрисуз ихтияр а. Дугъхъан чав гъадмуган ккадау ушвар жара вахтна ккауз шулу. Хъа ушв бисували зарар тувруш (мисал вуди гъадабгъиш, къабивал, сагъ аплуз даршулу уьзур кайивал), гъацир касдихъан ушв дибрисуз шулу. Хъа амма гъаддин ерина касиб касдиз иплуб тувну ккунду. Хъа Рамазандин вазлиси жара вахтнара чан хушниинди ушвар дисру кас гъашиш, дугъаз чаз ужу ву.

Ушв бисувал фу ву? Шариатдинди ушв бисувал думу гвачнин ахсрар ккергъхъанмина лап мучлушин улубкъайизкъан думу члур аплуз шлудихъан уърхювал ву, чаз хусуси ниятра ади.

Чарасуз ушв бисувал (Рамазандин вазли) Мугъаммад Пайгъамбарин ﷺ уммайиз гъижрайин къюдпи йисан фарз вуди улупну.

ГЪЯДИС

ЭГЕР АЛЛАГЪДИН ЛУКИАРИЗ РАМАЗАНДИН ВАЗЛИН ВАРИ УЖУВЛАРИКАН ВА ЛАЙИКЪЛУВАЛАРИКАН АБГЪЯЙИШ, ДУРАРИ ГЪАДМУ ВАЗ ЯРХИ ЙИСКЪУБАЪ ДАВАМ ХЪУВАЛ ККУН АПИРИЙИ

ПРИЗАР ВА ПЕШКЕШАР ТУВНУ

СУФИЙИН ИХТИЛАТ

«Йиз дюнъя - Ислам» кӀуру конкурсдин натижйир

Мялум дапӀнайганси, Исламдаг.ру кӀуру сайтдиъ 15-пи майдилан 30-пи июндиз вуйи вахтназди «Йиз дюнъя - Ислам» кӀуру ччвур алди Исламдин гъякънаан ужударстар абгъювалар ахтармиш апӀбаан вуйи Вариурусатдин сабпи конкурс мялум гъапӀнийи.

Учу гъадму конкурсдиъ иштирак хъуз варидиз теклиф гъапӀнийча, чпин яшназ ва чпи фунуб жорейин диндиз дахил шулашра, гъаддиз дилигди. «Йиз дюнъя - Ислам» кӀуру конкурсдин ва гележегдиз гъахуз ккайи жара жорейин конкурсаринра метлеб Ислам абгъю апӀувал, гъамусдин дюнъяйиъ мусурман касдикан ужуб саягънан фикир апӀуз дюзди гъаврикк ккаувал ву.

Конкурсдиз адагъу ляхнари ва жорбежюр йишвариан инсанар дидиъ иштирак хъували рази ктауру. Хайлин ксари чпин яратмиш апӀбар Урусатдин жорбежюр йишвариан хътаъну: Ростовдин, Астрахандин, Воронеждин областариан, Дагъустандин ва жорбежюр жара йишвариан. Туву суаларин къадар 33 суал вуйи. Учу гъадрарихъди сабси дишлади жавабарра тувуйча: дюзди ва дикъатлуди ич порталин материаларра дурхну ккундийи.

Магъа конкурсдин ахиримжи йигъра улубкъну ва алимарин дестейи конкурсдин натижйир гъивну.

Конкурсдин натижйирин гъякънаан ктибувал учу Ислам даг.ру сайтдин канонический редактор Абдулла-гъяжи Мягъямедовдикан ккун гъапӀунча. Дугъу гъамци гъапну:

– Сабивъинди гъадагъиш, жавабар гъуркӀнайидар вуйи, гъаддиз конкурсдиъ гъалиб гъахьидар фужар вуш абгъю апӀуб читинди вуйи. Конкурсди улупганси, ихъ улкейиъ Ислам дериндиан абгъю апӀурайидарин къадар абхюб ву.

Натижйир гъисаб апӀуз гъулайвалар хъпан бадали гъарсаб суалназ туву жаваб 10 баллин къайдайинди улупуз мясляът гъапӀнийи. Натижайиъ мумкинвал айи 330 баллкан 304,5 балл гъазанмиш гъапӀур Дербентдин вуйи Шагъабудин Аблиев вуйи (Ростовдин вуздин студент), дугъу сабпи йишв гъазанмиш гъапӀну. Дагъустандин вуйи Ленинкент гъулан агъали Загъра Айдемировайи 275,5 балл гъазанмиш апӀбиинди къюбпи йишв гъадабгъну. Шубубпи йишваз Астрахандиъ яшмиш шулайи Айшат Расулова удучӀвну.

Гъацира комиссияйи гъамрарин ляхин ужуб вуди гъисаб гъапӀну: Мадина Сиражудиновайин, Маржанат Аблиевайин, Руслан Амирхановдин, Антон Евстратовдин, Тимур Мегътихановдин.

Гъалиб гъахьидариз хусуси призар тувну. Конкурсдиъ иштирак

гъахьидариз варидариз (чпи гъазанмиш гъапӀу натижйириз дилигди) Исламдаг.ру сайтдин терефнаан призар ва пешкешар тувуз къарар адабгъну.

Ислам диндиан ужудар абгъювалар улупбан гъякънаан вуйи Вариурусатдин сабпи конкурсдин натижйир кайи («Йиз дюнъя - Ислам») китаб чапдиан адабгъбанди ву.

Ич порталин работнигарин терефнаан конкурсдиъ гъалиб гъахьидар ва гъадушваъ иштирак гъахьидар тебрик апӀурача. Умудлу вуча, фицики гъадму конкурсди Ислам абгъю апӀбахъна инсанар жалб апӀиди ва гъадагъу абгъювалар ихъ эдеблувалин терефар-гъиллигъар ужу апӀуз мумкинвал тувди Аллагъдин диндихъна гъюз хайлиндариз тясир апӀиди ва гъадрарикан Аллагъра рази хъиди! Иншааллагъ.

Абжал хабарсузди гъюру

Лапра агъирвал кайи сар фурслу гъюкумдар гъахъну. Саб ражну дугъаз чан улкейиъди гъягъюри сейир апӀуз ккун шулу. Дугъу чан гъаравшариз ижмишнаан буйругъар тувуз хъюгъру:

- Узуз палтар абкъинай!
- Йиз гъяйван гъязур апӀинай!
- Рякъ ачмиш апӀинай!

Думу чан дичӀвлу гъяйвниниин элеуру, думу успагъиди кпалгуру. Чан фурсвалиан (агъирвалиан) думу ликриъди гъягъюрайидарихъндикъана лигури гъахъндар.

Эгер шлиз - вуш дугъан багахъинди гъучӀвуз ккун гъабшиш, думу кас фуж вуш ва дугъаз фу ккундуш абгъю дарапӀди, буйругъ туври гъахъну: "Гъаму жвартӀ апӀинай (гъадаай)!"

Саб ражну хабарсузди дугъан рякъюн улихъинди сар къаби жви раст шулу. Гъюкумдри дишлади буйругъ апӀуру:

- Гъаму къабир жвартӀ апӀинай!

СацӀиб вахт арайиан гъубшган гъадму къабири гъюкумдрин гъяйвин пирпйирихъан бисуру ва кӀуру:

- Эй, фурслу, агъирлу гъюкумдар!

Узу увухъди чарасуз гафар - чӀалар дапӀну ккунду.

Гъюкумдрин гъвалахъ хъайдарихъан къабириз гучӀ ккапӀуз дархъивал сеbeb вуди, паччагъ гъадму къабирихъан гъамци гъерхуз мажбур шулу:

- Йип ари, увуз фу пуз ккундувуз?

Узу увуз йиз тӀалабнакан гъич саризра дейребхърубси дупну ккунду.

Паччагъ ис шулу ва къабири дугъан ибахънаси кӀуру:

- Узу Абзраил вуза (абжлин малаик)! Йиз вазифа кӀулиз адабгъну ккунду.

Гъамци гъапиган гъамкъангагъдиз агъхирвал кайи ва тӀонтлу гъюкумдар буш шулу ва къах духъну абжюз улариинди лигуру...

ГИРАМИ ВАЗ

Ушв бисбан ният

Гъарсаб йишван ушв бисайиз улихъна ният дапӀну ккунду. Йишвандин сифте кӀулиъ ният апӀувалра ужу ву (чӀяаън шулу). Саб жерге аблимари йишвандин сабпи пайнаъ ушв бисуз ният апӀувал чӀяаън дар, кӀури тасдикъ апӀуру, гъаддиз йишвандин къюбпи пайнаъра ният дапӀну ккунду, кӀуру.

Дурари гъаци вуйивал йишвандин къюбпи пай ушв бисбахъна багахъ вуйиб ву. кӀури гъаврикк ккаъру.

Эгер ният апӀбалан къяляхъ ахсрар улукъайизкъан ушв бисувал чӀюбгъурдарш (уъл –хураг ипӀувал, хпирин багахъ хъувал), думуган ушв бисувализ зарар тувурдар. Эгер ният апӀбалан къяляхъ нивкӀ алабхънуш, думуган цӀийикӀултӀан ният дапӀну ккундар. Муртадвали (динсузвалиъ ахъували- куфр) ният чӀур апӀуру.

РАМАЗАНДИН ВАЗЛИЪ ДЕЕБТУ САБ ГУННАГЪВАЛИЗ КЪЮБДИ ЖАЗА ГЪАДАБТУРУ, САБ УЖУБ ЛЯХИН АПІБАЗ КЪЮБАНДИ БАГЪИШ ТУВРУ

ГЪЯДИС

ХАБРАР

Сабпи выпуск

Хасавюрт шагъриъ ерлешмиш дубхънайи, Саидбег Даитовдин ччурнахъ хъайи Исламдин университетдиъ адлу гъядиса кљули гъушну - ИУСД-дин сарпи выпускникариз дипломар тувну.

Шадвалин мяракайиъ Дагъустандин вари йишварин аьлимар, Дагъустандин мусурмарин Духовный управленийин вакилар, адлу аьрабистар, Чичандиан, Ингушетияйин вуйи хялар, ихъ республикайин исламдин вузарин улихъ-кљулихъ хъайидар, РД-йин Гьюкуматдин диндин месэлириз лигьру Комитетдин работникар иштирак гъахънийи.

Саидбег Даитовдин ччурнахъ хъайи Исламдин университетдиъ урхбан ляхин 2001-пи йисан ккебгънийи (Гирами Къуръан аьгью апібаан вуйи саб дестейихъди). Гъи Хасавюртдиъ ерлешмиш дубхънайи гъаму университетди Дагъустандин исламдин вузарин арайиъ заан йишварикан сабнуб йишв бисура. Душваъ урхрудариз лазим вуйи аьгьювалар тувуз вари жюрейин шараитар яратмиш дапна.

Гъадму университетдиъ ччур тувнайи Саидбег Даитов чан хусуси пулин дакъатар исламдин заан урхбан заведениейиз харж гъаплу дилавар ксарикан вари Урусатдиъра кмиди сарпи вуди гъахъну. Гъи гагайин хялар чан бали-Узайри Даитовди кљули адагъура. Гъамусяът ИУСД кафари терефнан Дагъустандиъ Ислам аьгью апібаан ва тарабгъбаан асас мядан дубхъна. Мушваъ студентарин коллектив жюрежю миллиетарикан ибарат ву: аварар, къумугъар, таджикар, узбекар, чичанар ва жара миллетарин вакилар.

Университетдиъ 150 студентди аьгьювалар гъадагъура. Гъадрариз дарсар Дагъустандин ва аьраб уьлкьирин адлу аьлимарихъ илим гъадабгъу, заан

аьгьювалар айи аьлимари тувра. Гъамусяът вуздиъ дуланмиш хъпан бадали вари жюрейин шараитар яратмиш дапна.

2002-пи йисан университетдик кучлвдарикан 21 бали теологдин дипломар гъадагъну. урхбан вахтна студентари 50-рилан зиана исламдин ва светский предмет аьгью гъаплу ва диндин практика кљули гъубхну. Къюр выпускник (Шамиль Мирзоев, 2004-пи йис, Мягъямедрасул Багъадинов, 2007-пи йис) Кафари Къавкъаздин жигъил аьлимарин Конкурсдиъ гъалиб гъахъну. Дурари илмарин жюрейин кљулин приз гъадабгъну – автомобиль.

Гъарсар студентди уждар аьгьювалариинди имтигънар тувну ва дипломдин ляхин кљулиз адабгъну. «Дурари чпин аьгьювалар лайикълувалиинди уьмриъ ишлетмиш апіди, кљури умудвал кивдихъа», - гъамци мялум гъаплу ИУСД-дин ректор А. Исаевди.

Сабпи выпуск деебтбаз бахш дапнайи мевлюдиъ Дагъустандин муфтийин заместитель Магъди-гъяжи Мутаилов, Мягъячгъалайин Жвумийин Кљулин мистан имам Мугъяммадрасул Сяъдуев, Къавкъаздин халкъарин университетдин ректор Омар Нухов, теологияйин ва варидюньяйин халкъарин аьлакьирин Институтдин ректор Макъсуд-гъяжи Садикъов, ИУСД-дин мялим Муртазали Мягъямедов, вари Дагъустандиъ диндин адлу аьлим Абав-гъяжи, Грозный шагърин Кљулин мистан имам Вагъа-гъяжи Хашханов ва хайлин жарадар иштирак гъахъну.

«Киргу» кљуру алверин Хулан улихъ – кљулихъ хъайи Узайри Даитовди гъаму серенжемдиз выпускникариз исламдин палат (форма) гъязур гъаплнийи, хъа гъацара дурариз къиматлу пешкешар тувнийи.

Президентди мусурмарин тереф уьбхюз гаф тувну

Дмитрий Медведев Москвайин соборный мистаз гъушну. Думу Гъадушваз гъубахъди аьлакьалу вуди Урусатдин диндин идарйирин улихъ-кљулихъ хъайидарихъди гюрюшра тешкил гъаплну. Гъадушваъ жюрежю месэлир гъял гъаплну, мисал вуди гъадабгъиш, динарин арайиъ айи аьлакьирлан хъюгъну тап лапра чарасуз вуйидарихъна гъяйизкъан, мисал вуди гъадабгъиш, къюрдун вахтна гъуларин мистариъ манишин дебккбакан.

Мистаъ учлври, гъарсар мусурман кас чан ликариин алидар илдитуз буржлу вуд. Дмитрий Медведевдира, Москвайин соборный мистан залиъ учлвайиз улихъна, чан ликарилан илдитну.

Москвайин соборный мист 1904 –пи йисан тикмиш гъаплуб вуд. Гъадму мист татарарин алверчи Сялигъ Ерзиндин пулин дакъатарин кюмекниинди тикмиш гъаплуб вуйи. Советарин вахтна гъадму мист СССР-ин меркездиъ гъяракатнаъ айи (либхурайи) ялгъуз мист вуйи ва думуган гъадушваъ мистаз гъафидар рягъятди уршуйи. Хъа гъамус гъадушваъ учлукънади шулу. Машквар йигъари мусурмарин чпин гъудгнар гъеле кючейиъра аплури шулу.

Дмитрий Медведевдиъра аьгью гъабхъну: рябкъюрайиганси, мист лапра бициб вуд. Гъадушван багахъ диврайи цийи мист гизаф ражари аьхюб хьибди. .. Мусурмарин Урусатдин Империяйихъанди женг гъубхну. Дюньяйин Сабпи ва Ватандин Аьхю дявйириъ Москвайин соборный мистан имамди фронтдиз кюмек вуди халкъди туву пулин дакъатар уч гъаплнийи. Ва

Дмитрий Медведевди къайд гъаплну: «Иллагъки Урусат динар ва культурйир чиб-чпихъди аьлакьайиъ ади хъпаз лигну къувватлуб вуд».

Ихъ паччагълугъдин кљули айирин – Урусатдин Федерацияйин Президентдин вазифа, думу чаз ккунш фуж гъахъишра, гъарвахтна динариз фикир тувувал вуд, сабпи нубатнаъ члатху динариз, гъадму гъисабнаан, гъелбетда, мусурман диндизра, - къайд гъаплну Президентди. - Гъадму месэлайин гъич саринра кьвахънивалар духъну ккундар. Иллагъки гъаддиъ ихъ паччагълугъдин къувват а».

Гъадушваъ аьхю месэлирихъна аьдати яшайишдин месэлирихъна ктучлвну. Мисал вуди гъадабгъиш, къюрдун вахтна мусурмарин гъудган аплуз йишв адар-мистариъ аьхюди шулу. Гъаддин гъякънаан Урусатдин кљулин (заан) муфтий Тялгъят Тажудинди гъаплну: «Гъийин вахтна Урусатдин гъуларин йишвариъ 50-60 процент мистар къюрдун вахтна хъяркънади шулу...»

Урусатдиъ Исламдин гележегдикан улхури, Сочийиъ кљули гъабхуз ккайи Олимпиададин темайихъна ктучлвнийи. Дюньяйин вари йишварин спортсменар гъадиана гъиди, хъа шагъриъ мусурман мист адар. «Олимпийский тамшир гъахру вахтна, гъелбетда, гъадушваз гъягъру спортсменари, ва мусурман уьлкьирин спортдин комитетари гъерхра, ва учура гъисаб аплурача, фицики Сочи шагъриъ мист тикмиш апібан месэла гъял дапну ккунду», - къайд гъаплну Равиль Гайнудинди.

Дмитрий Медведевди гъадму теклифнан тереф гъубхну. Дюз гъапиш аьлава гъаплну,

фицики мистар неинки кљулин шагърариъ, хъа гъацара гъадрар тикмиш дапну ккуни йишварийра тикмиш аплуб лазим вуд, фицики Урусатдин мусурмаринхъан чпи наан вушра рягъятвал гъисс апібан бадали.

ГЪЯДИС

ЖЕННЕТДИН «РАЙАН» КІУРУ РАККАР АЛ, ГЪАДУШВ'АНТИНА АНЖАГЪ УШВАР ГЪИДИСДАРТІАН ДЕЕТУРДАР

ХАБРАР

Къибла Дагъустандин аьлимарин мажлис

Кемран СЕЙИДОВ

Къибла Дагъустандин аьлимарин нубатнан мажлис Хив райондин Ккугъ гъулаъ кљули гъубшну. Гъадму серенжемдиъ иштирак хъуб метлебниинди гъулан аьгъалир, гъунши гъуларин имамар, Мягъячгъалайиан вуйи хялар дүфнайи. Гъадму мажлис РД-йин муфтийин Къибла Дагъустандиъ айи вакил Сулейман-гъяжи Тагъибеговди ачмиш гъапниийи.

Сифтена- сифте улхуз гаф Ккугъ гъулан админи-

страцияин кљулиъ айи Назир Аьгъмедовди тувнийи. «Аьхиримжи вахтна, - гъапну дугъу,- Дагъустандиъ вагъабизмийкан ва дидин къурхуллуваликан кљури шулу ва гъадму уьзри иллагъки жигъилар «зегъерламиш» аплурайиваликанра. Гъадму терефнаан фикирназ гъадабгъурушра, гъаму серенжем тербия тувбан метлеб айиб ву».

Дугъан къяляхъ удучівну гъулху чан гъулажви, медицинаин илмарин кандидат Иляфудин Эмирбеговди гъаму ужуб серенжем тешкил гъапдариз чухсагъул мялум гъапну, хъа гъацира дугъу артмиш шулайи наслиз тербия тувбан темайикан гъапну.

Хъасин чиб- чпихъди аьлимар улхуз хъюгъру. Сарпир вуди улхуз гаф гъадабгъур Хив райондин имам Мансур-гъяжи Везиров вуйи. Дугъан улхуб Исламдиъ къадагъа дапнайи ляхнариз ва гъациб

къадагъа ляхин гъапдариз тувру жазайиз бахш дапнайи. Дербент шагърин Жвумийин мистан имам Шуайб- гъяжи Гъясановди мусурмарин арайиъ гаф сабвалин ва дурар чевевалин шараитдиъ яшамиш хъпан месэлийр гъитиркниийи.

Агъул райондин имам Къурбан-гъяжи Гъямзатовди Къибла Дагъустандин халкъарин рюгълувалин ирснахъди аьлакълу вуйи месэлийрикан гъапниийи. «Гъидин вахтна,- къайд гъапну дугъу,- гъаму региондиъ адлу аьлим, шейх Мугъяммад аль- Ярагъи фила вуш яшамиш гъахъи ва яратмиш'валин ляхнар кљулиз адагъу гъаму региондиъ гъавриъ адру инсанарин дестийр арайиз гъюз хъюгъна ва диндин месэлийриан наразивалар арайиз гъюра. Ухъу варидадри адлу суфийи ухъуз гъитбу ирсназ лайикълу къимат тувуб лазим ву».

Лезги чалниинди

удубчівурайи «Ассалам» газатдин редактор Ярягъмед Ханмягъмедовди исламдин мялуматар тувру дакъатариди гъабхурайи ляхникан хъайи-хъайибси ктибтну. Асас вуди дугъу къайд гъапганси, урус ва лезги чалариинди удучівурайи «Ассалам» газатдиъ гъаму йис юбилейдин йис ву. Дугъан фикриинди, гъамусяаьт мажлис гъабхурайи Ккугъарин гъул Къибла Дагъустандин райондин арайиъ «Ассалам» газатдиъ варитлан артухъди подписка дапнайи гъуларикан асасуб ву. Секи гъарсаб хизанди мусурман газат гъадабгъура. Гъаци вуйивал сифтена- сифте Фирудин Аьлискеровдин ва Сялигъ Эмиргъямзаевдин гъунар ву. Дурари ич газатдиъди учлубкъу аьлакълу уьбхюру ва ДУМД-ди гъахурайи серенжемариъ активвал улупури шулу.

Гъадму мажлисдиъ удучівну гъулхдар гизаф айи, хъа амма мектебдиъ урхурайи

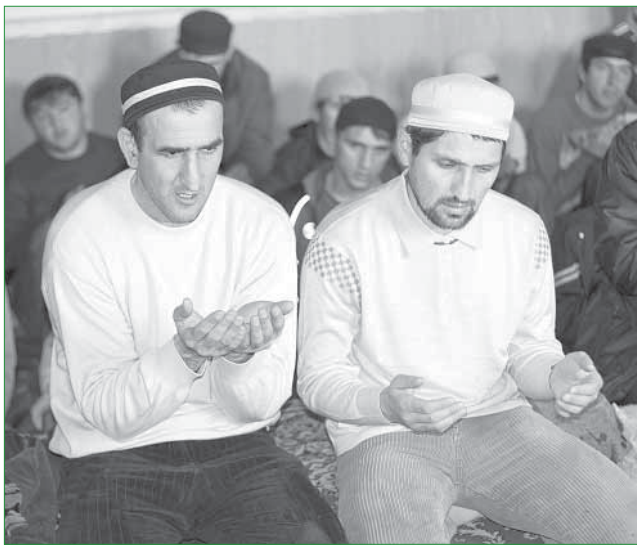
Ризван Рамазановдин, Саид Садиковдин ва Тельман Рамазановдин улхбарикан асас вуди дупну ккунду. Дурари Къуръандиан вуйи саб жерге аятар урхбаан дерин аьгъювалар улупниийи. Дурари варидари шубубпи класс ккудубкнну ва тятиларин вахтна мистаз гъягъору ва диндин аьгъюваларра гъадагъура – гъадму гъульан вуйи Фазил Ярягъмедовди хъан. Фазиль ДИУ-йин студент ву ва гъамусяаьт гъадушваъ практикаийи а.

Улхбарин арайиъ нашидар тамам апбан адлу устадар вуйи Заур Салигъовдин ва Мягъямедрасул Эмиржановдин упагъи сесерихъ хъпехъну.

Мажлисдин аьхириъ гъулан имам Жяфар-гъяжи Садиковди уч дүхънайидариз иштирак хъпаз лигну чухсагъул мялум гъапну ва ДУМД-ди ужуб ляхин тешкил аплувал къайд гъапну.

ХАЙИРЛУ СЮГЪБАТ

Бараатдин йишв

Ари гъаддиз гъадму йишв Аллагъу Тааьла киваин аплури, къулгъйир- дюьйир урхури адаплувал ужу ву. Сабнуб гъядисдиъ дупнайиганси, дюьйир къабул апру хъуб йишв а: жвуми йигъазди вуйи йишв, Мугъяррамдин 10-пи йишв, Шябандин 15-пи йишв, Къурбан-машкквран ва Ушварин вазлин улихъна вуйи йишвар.

Бараатдин йишван шубуб ражну "Ясиндин" сура урхуру: сабпи ражну уьмур ярхи хъуб метлебниинди вуйи ният ади, къюбпи ражну- балйир-къазйирихъан урхювал ккун аплури ва шубубпи ражну-ужувлар артухъ аплувал ккун аплури.

Гъарсаб ражну "Ясин" урхбалан къяляхъ гъамциб дюаь урхуру:

Бараатдин йишван ясиндин къяляхъ урхру дюаь

Бисмиллагъи ррягъмани ррягъгим. Аллагъумма, йа залманни ва ля йумманну аьлайгъи, йа заль жалали валь икрами, йа заттавлли валь инаъми, ла илагъа илла анта загъра лажина ва жарал мустажирина ва аманал хаифина.

Аллагъумма ин кунта катаптани (катаптана) ындака фи уммил китаби шакъий-йан (ашкъияя), ав магъруман (магърумина), ав матірудан (матірудина), ав мукътарран аьлайя (аьлайна) фи рризкъи фамхъу Аллагъумма бифазлика шакъавати (ша-къаватана) ва хьирмани (хьирманана), ва тарди (тардана), ва икътара ризкъи (ри-къана), ваасбитни (ваасбитна) ындака фи уммил китаби саъьидан (суаъадаа) марзукъан (марзукъина) муваффакъан (муваффакъина) лилхайрати, фаиннака къулта ва къавлукал гъякъкъу фи китабикил мунзали аьла лисани набийикил мурсали: "йямхъу ла-

гъу ма яшау, ва юсбиту, ва ындагъу уммул китаби". Илагъи (илагъана) биттажаллиил аъзами фи лайлати ннисфи мин шаъбанал мукаррами ллати юфракъу фи гъа куллу амрин гъяким, ва йубраму ан такшифа аьнни (аьнна) минал балаи ма аьламу (наьламу), ва ма ла аьламу (наьламу), ва ма антабигъи аьламу, иннака антал аъззул акрам.

Ва салла лагъу аьла саййиддина Мугъяммадин ва алигъи ва сагъбигъи ва саллам).

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 اللَّهُمَّ يَا ذَا الْمَنِّ وَلَا يَمُنُّ عَلَيْهِ إِلَّا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ يَا ذَا الطَّوْلِ
 وَالْإِنْعَامِ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ ظَهَرَ اللَّاجِبِينَ وَجَارَ الْمُسْتَجِرِينَ وَأَمَانَ
 الْخَائِفِينَ. اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ كَتَبْتَنِي (كَتَبْتَنِي) عِنْدَكَ فِي أَمِّ الْكِتَابِ شَقِيًّا
 (اشْقِيَاءً) أَوْ مَحْرُومًا (مَحْرُومِينَ) أَوْ مَطْرُودًا (مَطْرُودِينَ) أَوْ مُقْتَرًا عَلَيَّ
 (عَلَيَّ) فِي الرِّزْقِ فَامْحُ. اللَّهُمَّ بِفَضْلِكَ شَقَاوَتِي (شَقَاوَتَنَا) وَحَرَمَانِي
 (حَرَمَانَنَا) وَطَرْدِي (طَرْدَنَا) وَإِقْتَارَ رِزْقِي (رِزْقَنَا) وَأَيْبَتِي (وَأَيْبَتَنَا)
 عِنْدَكَ فِي أَمِّ الْكِتَابِ سَعْدًا (سَعْدَاءً) مَرزُوقًا (مَرزُوقِينَ) مُوقَفًا (مُوقَفِينَ)
 لِلْخَيْرَاتِ فَإِنَّكَ قُلْتَ وَقَوْلِكَ الْحَقُّ فِي كِتَابِكَ الْمُنزَلِ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّكَ
 الْمُرْسَلِ يَمْحُو اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيُثَبِّتُ وَعِنْدَهُ أُمُّ الْكِتَابِ إِلَهَ (إِلَهِنَا)
 بِالتَّجَلِّيِ الْأَعْظَمِ فِي لَيْلَةِ النَّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ الْمُكْرَمِ الَّتِي يُفْرَقُ فِيهَا كُلُّ
 أَمْرٍ حَكِيمٍ وَيُبْرَمُ أَنْ تُكْشَفَ عَنِّي (عَنَّا) مِنَ الْبَلَاءِ مَا أَعْلَمُ (نَعْلَمُ) وَمَا
 لَا أَعْلَمُ (نَعْلَمُ) وَمَا أَنْتَ بِهِ أَعْلَمُ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعَزُّ الْأَكْرَمُ. وَصَلَّى اللَّهُ
 عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ

СУАЛНАЗ ЖАВАБ

Экбрин ва къаматдин гъюкум

Гъаму темайин гъякънаан хайлин мусурман гъардшари ва чйири ич редакцияиз суалар тувра. Дугъридан, ихь марцци ислам диндикан марцци аьгъювалар гъадагъуз ккуни ксариз гъациб гъякълу жавабра тувну ккунду. Мисал вуди гъадабгъиш, гъаму улихънаси ич редакцияиз Табасаран райондин Гурихъ гъулан агъали Абдулкъадир Авсетовди кагъаз хътапнийи. Дугъу учкан экбригъ «сеййидина» клуру гаф гъяплуз хай шулин, дарш шулдарин, клури жаваб туввал ккун аплурайи. Гъаддиз учу ихь ватангъли, аьлим кас, Дагъустандин Огни шагърин имам **Мугъяммад-Рамазан РАЖАБОВДИКАН** гъадму темайиан макъала биклуб ккун гъяпнийча. Ичв фикирназ гъадму макъала туврача.

Аллагъу Тааьлайи ихь Пайгъамбариз ﷺ суткаийъ хъуб гъудган фарз гъяпнийи ва варитлан заануб гъудган жямаят-дихъди вуйиб гъисаб гъяпнийи. Уч хъпан метлеб мусурман гъардшар сарсариз рякъюб, сар-сарихъна вуйи гъяжатар тамам аплуб ву. Пайгъамбари ﷺ чан аьсгъябарихъди теклиф аплуру: «Ухъу мусурман гъардшар мистаз уч хъпан бадали фу гъяпиш ужу шул?». Саспидари клуру: «Гъудгнин вахт гъабхъиган пайдагъ дубсидихъ», клури. Ав, инсанариз рякъъри клури. Тмундари гъяпну: «Даахнайидариз дидкан хабар хъибдар». Хъа саспидари клуру: «Кларчнй ил итуб ужу ву, жугъдариси», Тмундари «зэнг аплуб ужу ву, христианариси», клуру. Му ляхнар Пайгъамбари ﷺ къабул гъяпундайи. Саспидари гъудгниз дих аплудихъа, клуру. Гъаму вахтна Зейддин бай Абдуллагъ я даахну дарди, ясана хъергну дарди гъациб гъялнаъ айи. Ва дугъаз гъадму вахтна нивкІ рякъъюру. Сар касди хлиъ турба (кларч) дибисну тІаваф аплури. Абдуллагъди дугъаз клуру: «Думу кларч узуз масу тува». Думу касди гъерхру: «Гъаму кларч гъаз вуяв?» Абдуллагъди клуру: «Ич жямаятдиз мистаз гъудгниз дих аплуз». Думу касди клуру: «Эгер увуз ккундуш, увуз улупарза думутІанна ужуб ляхин – инсанар уч аплуб». Абдуллагъди гъяпну: «Ав, улуп».

Саб гафниинди, Абдуллагъдиз гъадму касди экбрин вари къайдйир улупуру. Абдуллагъ нивкІан уягъ гъахъиган чаз гъабгу нивкІ ктибтуз Пайгъамбарихъна ﷺ гъягъюру ва дугъу чаз гъабгу нивкІ дугъаз вуйи- вуйибси ктибтуру.

Пайгъамбари ﷺ клуру: «Думу гъякълу, дугъри нивкІ ву. Билал аьсгъябдихъна гъарах ва дугъаз гъадму экбер улуп, гъаз гъяпиш дугъан дих (сес) варитлан ягълиб (зиренгуб) ву».

Жикъиди, экбрин тарих гъямциб вуйи.

Экбрин фазилатвал

Фунур касди хъуд йисан экбер гъяпиш, Аллагъ ﷻ бадали, гъацир касдин ккудушу гуннгарин аьфв аплуру.

Фунур касди сад йисандин вахтна экбер гъяпиш (пулсузди), думу касдиз Женнетдин раккнарихъ клуру: «Увуз ккунириз шафааьт аплин».

Экбрин къайда

«Аллагъу акбар, Аллагъу акбар, Аллагъу акбар, Аллагъу акбар, Аллагъу акбар. Ашгъаду алла илагъа илла-лагъ. Ашгъаду алла илагъа иллал-лагъ. Ашгъаду анна Мугъяммада-р-расулуллагъ. Ашаду анна Мугъяммада-р-расулуллагъ. Гъяййа аьла ссалати. Гъяййа аьла саййати. Гъяййа аьлал фалягъ. Гъяййа аьлал фалягъ. Аллагъу акбар, Аллагъу акбар. Ла илагъа иллаллагъ».

Экбер аплур мусурман кас духъну ккунду, мумайиз духъну (ужубна-харжиб аьгъю аплуз шлу кас), ургур-миржид йисантинна вуйир, жилижви духъну ккунду.

Хпи тяфайиз экбер аплуз хай шулдар. Дурариз къамат аплуз ихтияр а.

Экбрин суннатар

Дийигъну экбер аплувал.

Гъудгнин дижикІнади хъуб.

Мяьли саягъниинди экбер дарапуб.

Экбер аплруган гафар- гъярфар гъидрикъуб.

«Гъяййа аьла ссалати» клуруган арччул терефназди клул илтибкІуру. «Гъяййа аьлал фалягъ» клуруган гагул терефназди клул илтибкІуру. Клул илтибкІуру вахтна мухур илтибкІуз хай шулдар.

Къибла терефназди илдицну экбер урхуб.

Экбрин карагъат вуйи (хай даршлу) ляхнар

Экбер аплуб карагъат ву лап бици яшнандариз.

Экбер аплуб карагъат ву фасикъ ксариз, хъа анжагъ гъаму къюр касдиз чиб-чпиз экбер аплуз хай шулу.

Карагъат ву гъудгнин дижрикІди экбер аплуб.

Жунубдиъ айириз (гъуссул алириз) экбер аплуб аьхю карагъат ву.

Дийигъну экбер аплуз шлуриз дусну (деъну) аплуб карагъат ву.

Экбер мяьлийир урхру саягъниинди аплувалра карагъат ву.

Ирифуз хай даршлу гъярфар ирифувал карагъат ву. Мисал: «Аллагъу акбар» клуруган «ба» гъярф, алиф лам ирифуб карагъат ву, диди мяна гъюдю-хюрдаршра. Эгер мяна дигиш аплуруш, думу гъярам ву.

Экбер аплуру фарз гъудгнарив ва гъацира жара ляхнариз. Мисал вуди гъадабгъиш, бицир бабкан гъахъиган, дугъан арччул ибахъ экбер аплуб суннат ву ва гъ. ж..Экбер гъеебхъу касди дидиз жаваб тувну ккунду. Экбер ккудубкІалан къяляхъ Пайгъамбариина ﷺ салават хуб суннат ву. Дидин къяляхъ чан дюаь урхуру.

Гизаф къадар мусурман чвйири ва чйири сулар тувру, фицики экбрин къялаъ жюрбежюр гафар гъяуз хай шулин клури. Мисал вуди гъадабгъиш, шитари «Ашгъаду анна Аьли Валиюллагъ» клуру. Ва гъацира «Ашгъаду анна саййидина Мугъяммада-р-расулуллагъ» клурударра шулу. Думу гафар пуз шитариз далил (себеб) адар. Хъа «сеййидина» клуру гаф экбригъ гъипбан гъякънаан клуруш, думу гъюкумдин аьхю хилаф (жюрбежюр фикрар) а. Гъаму месэлайикан Ширванийин китабдиъ («Гъявашийи») дупна - гъудгнарин шартІарикан улхурайи пайнаъ (бабдиъ) «аьттягъият» урхбан гъякънаан вуйи йишвак. «Аьттягъиятдиъ» «Аллагъу масалли аьла Мугъяммадин» клуруган «сеййидина» клуру гаф ишлетмиш гъяпиш, ужу ву, клури дибикІна. Мугъниийи клуру: «Думу гафар мюътамад (вари аьлимарин разивал айидар вуди) гъисаб аплураддар. Хъа амма саспи аьлимари клуру, фицики думу мюътамад ву клури.

Му гафар «Аьттягъиятдиз» хас вуйидар ву. Гъаму гафариан сар- къюр аьлимди экбригъра «сеййидина» гъяпиш ужу ву, клура. Амма гъяккъикъатдиъ экбрикан улхурайи йишварик саб йишвакра думу «сеййидина» пувал я важиб дар, я шартІ дар, я суннат дар. Ялгъуз думу сар, къюр аьлимдин фикрар ву. Гъаци вуйиган варитІанна ужуб Пайгъамбарин ﷺ гъядисдиъ дупнайиб клулиз адабгъуб ву. Дугъу дупна: «Куну мяаьл жямаяти». Мяна гъямциб ву: «Учву агълу суннат жямаятдихъди гъарахай». Гъаци вуйиган, ихь вари мусурман агълари аплурайи саягъниинди клули гъабхувал суннат ву. Мицистар хилаф ляхнари инсанарин арайиъ наразивалар арайиз хуру. Эгер гъамцдар ляхнари инсанарин арайиъ наразивалар ирчруш, дидин фу фазилатвал гъубзрухъа? Гъаци вуйиган хилаф вуйи ляхнар дарапди, чан мюътамад вуйи саягъниинди аплуб ужу ву. Хъа ваъ, узу гъямци аплурза клуруш, гъадму гафариинди жямаят къюб йишваз жара шулуш, дидин фу фазилатвал шулухъа? Яраб анжагъ гъаддин дийибгънайкІан ихъ дин - Ислам? Гъаддиз ухъу ихь хилаф адру саягъниинди экбер аплубтІан ужуб адар.

Эгер гъаму гафарикан саризра гирагъ гъабхънуш, аьфу вуйиз. Гъит Аллагъди ﷻ ухъуз мясляаьтнинди яшамиш хъуз къувват туври! Амин.

БАРКАЛЛУ УЪМУР ХЪАПИУ КАС

Аьгьмад-Гьясамудин ал-Гурихъи (1915-2002)

Ансар РАМАЗАНОВ,
Табасаран райондин
Жулжагъ гьул

Дин тарабгьувал жигьатнаан читинвалар алахъури гьахъи чан девриъ Ислам диндин рякъ дацйрабкйди хъапидарикан сар аьлимдин бай Аьгьмад-Гьясамудин вуйи. Думу 1915 – пи йисан Табасаран райондин Гурихъ гьулаъ адлу аьлим Зияуддин Юсуф- гьяжийин хизандиъ бабкан гьахъну. Аьгьмад- Гьясамудин бабкан хъайиз улихъна гьадрарин хизандиан вуйи юкъур бай- веледар кечмиш гьахънийи. Дердлу хиялари ккагънайи гагайи ва дадайи Кьудратлу Аллагьу Тааьлайикан чпиз велед- бай тувувал ккун апури ккарагуйи.

Сифтена-сифте улхуз гаф Ккугъ гьулан администрацияин кйулиъ айи Назир Аьгьмедовдиз тувнийи. «Аьхиримжи вахтна, – гьапну дугьу, – Дагьустандиъ вагьабизмийкан ва дидин кьурхуллуваликан кйури шулу ва гьадму уьзри иллагьки жигьилар «зегьерламиш» апурайиваликанра. Гьадму терефнаан фикирназ гьадаб- гьурушра, гьаму серенжем тер-

бия тувбан метлеб айиб ву». Дугьан кьяляхъ удучйвну гьулху чан гьулажви, медицинаин илмарин кандидат Иляфудин Эмирбеговди гьаму ужуб серенжем тешкил гьапидариз чухсагьул мялум гьапну, хъа гьацира дугьу артмиш шулайи наслиз тербия тувбан темайикан гьапну.

Хъасин чиб- чпихъди аьлимар улхуз хьогьру. Сарпир вуди улхуз гаф гьадабгьур Хив

райондин имам Мансур- гьяжи Везиров вуйи. Дугьан улхуб Исламдиъ кьадагьа дапнайи ляхнариъ ва гьациб кьадагьа ляхин гьапидариз тувру жазайиз бахш дапнайи. Дербент шагьрин Жвумийин мистан имам Шуайб- гьяжи Гьясановди мусурмарин арайиъ гаф сабвалин ва дурар чевалин шараитдиъ яшаммиш хъпан месэлийр гьитйирккнийи.

Агьул райондин имам Кьурбан-гьяжи Гьямзатовди Кьибла Дагьустандин халкьарин рюгьлувалин ирснахъди аьлакьалу вуйи месэлийрикан гьапнийи. «Гьидин вахтна, – кьайд гьапну дугьу, – гьаму региондиъ адлу аьлим, шейх Мугьяммад аль- Ярагьи фила вуш яшаммиш гьахъи ва яратмишвалин ляхнар кйулиз адагьу гьаму региондиъ гьавриъ адру инсанарин дестийр арайиз гьюз хьогьна ва диндин месэлийриан наразивалар арайиз гьюра. Ухьу варида- ри адлу суфийи ухьуз гьибту

ирсназ лайикьлу кьимат тувуб лазим ву».

Лезги чйалниинди удубчйурайи «Ассалам» газатдин редактор Ярагьмед Ханмягьмедовди исламдин мялуматар тувру дакьатар гьабхурайи ляхникан хъайи- хъайибси ктибтну. Асас вуди дугьу кьайд гьапганси, урус ва лезги чйалариинди удучйурайи «Ассалам» газатдиз гьаму йис юбилейдин йис ву. Дугьан фикриинди, гьамусяаьт мажлис гьабхурайи Ккугьарин гьул Кьибла Дагьустандин район- рин арайиъ «Ассалам» газат- диз варитан артухъди пордпи- ска дапнайи гьуларикан аса- суб ву. Секи гьарсаб хизанди мусурман газат гьадабгьура. Гьаци вуйивал сифтена- сифте Фирудин Аьлискеровдин ва Сялигь Эмиргьямзаевдин гьу- нар ву. Дурари ич газатдихъди учубкьу аьлакьа уьбх.юру ва ДУМД-ди гьахурайи серенже- мариъ активвал улупури шулу.

Гьадму мажлисдиъ удучйвну

гьулхдар гизаф айи, хъа амма мектебдиъ урхурайи Ризван Рамазановдин, Саид Садикьовдин ва Тельман Рамазановдин улхбарикан асас вуди дупну ккунду. Дурари Кьурьандиан вуйи саб жерге аятар урхбаан дерин аьгьовалар улупнийи. Дурари варидади шубубпи класс ккудубкйну ва тятйиларин вах- тна мистаз гьагьору ва дин- дин аьгьоваларра гьадагьура – гьадму гьулан вуйи Фазил Ярагьмедовдихъан. Фазиль ДИУ-ийин студент ву ва гьамуся- аьт гьадушваъ практикайиъ а.

Улхбарин арайиъ наши- дар тамам апйбан адлу уста- дар вуйи Заур Салигьовдин ва Мягьямедрасул Эмиржановдин упагьи сесерихъ хъпехъну.

Мажлисдин аьхириъ гьу- лан имам Жяфар-гьяжи Садикьовди уч духьнайидариз иштирак хъпаз лигну чухсагь- ул мялум гьапну ва ДУМД- ди ужуб ляхин тешкил апувал кьайд гьапну.

ПОДПИСКА-2009

«Ассалам» ичв подпискайиз ккилибгура

Думу ичв хизандиз гьюрматлу "хялижв" ибшри!

Ассаламу аьлейкум, гьюр-матлу мусурман чвийр ва чйир!

Ихъ республикайин меркез вуйи Мягьчгьала шагьриъ удубчйурайи «Ассалам» газатдиз учву 2009 – пи йисаз подписка дапну ккунивалин гьакьнаан цийикйултан илтикйурача ва кйваин апурача, фицики учву ичв хушнинди 2009 пи йисаз ихъ «Ассалам» газатдиз подписка апуз шерик духьну ккунду. Вари йискуьбаз вуйи подпискайиз удубчйурайи кьимат анжагь 180 манат ву. Гьаддихъди сабси учву гьарсари 2010- пи йисазра «Ассалам» газатдиз подписка апйбан гьайгьушин зигуб лазим ву.

Магьа ихъ гирами Рамазандин ушварин нубатнан вазра багахъ шула. Мусурман гьардшариз ва чйириъ думу вазли ушвар дисбан савабарин дережайикан ужуйи аьгьа. Саб вазли ушвар дисбалан кьяляхъ мусурмарин варитан гирами машкварра (Кьурбан машквар) кьайд апидихъа. Гьадму машкваран ужув- лан терефариканра «Ассалам» газатдин машариъ мяналу макьалийр тувбанди вуча.

Гьюрматлу мусурман гьардшар ва чйир! Гьит ухьу гьарсари Аллагь бадали алдабгьу лик зяя дарибшри ва Чав Рягьимлу ва Кьудратлу Первердигари ухьу Женнетдиз гьагьру агьларикан апйри!

Уьмур ухьуз ккилибгурадар, диди ухьузра хабар дарди ихъ уьмрикан йигьар - вазар ктагьура. Ари гьаддиз гьарсар касди чан абйир - бабариз, багахъ- луйириъ, гьуншйириъ, гьуландариз, яшнан аьхюдариз гьюрмат апул, хъа читинвалиъ айидариз чахъан шлу саягьнинди кюмекнан хил гьачйабккуб лазим ву. Саб

гафниинди, ухькан гьарсари гьаму жилин илмиди ужувлан шил гьибтну ккунду. Ихъ уьмриъ лазим вуйи эдеблу терефарихъди, сабпи нубатнаъ ухьуз багьалу Ислам диндин гьакьлу рякъюьди гьагьюз кюмек туврайи ичв гьюрматлу юлдаш багьри табасаран чйалниинди удубчйурайи «Ассалам» газат ву. Гьамцдар гафарин кьяляхъ дидиз подписка апйбакан дериндиан фикрар апул ва учухъди сабси ичв гьун- шйириъра, вари гьуландаризра багьри чйалниинди удубчйурайи «Ассалам» газатдиз подписка апйбахъна рюгьламиш апул ккун апурача.

Ич газат пис ляхнар апурударин тереф уьбхбаз гьичра шерик дар. Дидин метлеб марцци Ислам дин агьалийрин арайиъ тарабгьуб ву. Ислам ислягьвалин дин ву. Хъа амма саб жерге фагьумсуз ва ягьурсуз политикари гьаз - вуш Ислам дин экстремистарихъди аьлакьалу апуру. Гьацдар бейнавийриъ Мугьяммад Пайгьамбарин ﷺ гьаму гьядискьана кйваин гьапйиш ужу ву: «Шли кучйал апуруш, дицир кас йиз уммат- дикан дар. Шли сар - сариина яракъ за гьапнуш, гьацир кас йиз умматдикан дар, чав фукъан тасбиъ гьапнушра, Аллагь ﷻ кйваин апурушра ва Кьурьан урхурушра». Ари дикьатлуди фикир тувхъа: кйваъ ужуб иман айир гьич сабанра рябатсуз ляхнариъ: кьяппава- лиз, тйафалвализ, гьяррамзадавализ, рихшантвализ, алдатмишвализ, руш'ватчивализ шерик даршул, гьаз гьапйиш ихъ баркаллу Ислам утканвалин ва марцци- валин дин ву. Диди гьич сабанра рябатсузвализ рякъ тувурдар. Диди инсанар эдеблувалин рякъюз адауз тьасирлу кюмек тувру. Гьелбетда, Ислам диндин вари

шартлар хъайи-хъайибси тамам апурайирин фикриз зиихъ кудухнайи чиркин лишнар кйулиз адагьбан къаст дьаргьрувалин умудлу хьидихъа. Хъа Ислам диндин гьакьлувал тасдикъ апурайиб Кьурьан ву.

Ухьу гьар йигьан Аллагьу Тааьлайи ухьуз тувнайи ужувларикан мянфяаьт ктабгьурахъа. Инсан гьнайива- натарихъан фикирлувалинди тафавутлу вуйивалра аьгьахъуз. Жвуваз Аллагьу Тааьлайи тувнайи аькьюл - фикир аьгьовалар гьадагьбаз харж дапнура ккунду. Аьгьовалар айири гьадрарикан мянфяаьтра кадабгь- ну ккунду. Ихъ Пайгьамбарин ﷺ гьядисдиъ дупнайи- ганси, «Инсанарикан ужурсир ярхи уьмур хъапур ва ужудар ляхнар кйулиз адагьур ву».

«Ассалам» газатдин машариъ учу анжагь ужув- лан терефарикан бикйури шулча. Ич метлеб Гирами Кьурьандин, Кьудратлу Аллагьдин ﷻ варитан ккуни Мугьяммад Пайгьамбарин ﷺ гьядисар, мусурман аьлима- рин ва аьдати мусурман гьардшарин ва чйирин баркаллу ляхнарин гьакьнаан макьалийр туври шулча. Ислам дин- дихъди аьлакьалу вуйи суалар туву ксариз бажаранлу аьлимари гьакьлу жавабар туври шулу. Нагагь ичв тереф- наан учухъна жюрбежюр тйалабар кайи кагьзар гьафиш, учу дишлади жавабра туври шулча. Аьгьовалар гьадагь- бан рякъюь айидариз учъан шлу кюмекар апувал асас вазифа вуди гьисаб апурача. Хъа жвуву гьадагьу аьгью- валар инсанариз зарар тувру саягьнинди ишлетмиш дапну ккундар. Мугьяммад Пайгьамбарин ﷺ гьядисдиъ дупнайиганси, «Шли гьожатар бадали ясана чан агьир- вал улупуз кйури аьгьовалар гьадагьнуш, гьит чав чаз жегьеннедиз йишв гьазур апйри».

► 8

РАМАЗАНДИН ВАЗЛИЪ ГУНАГЪВАЛИН ГЪЯРАКАТАРИХЪАН ГЪДУЧІВУ КАСДИН ЙИЦІУСАБ ВАЗЛИЪ ДЕЕТУ ГУНГЪАРИН АЪФВ АПІУРУ

ГЪЯДИС

«Ассалам» ичв подпискайиз ккилибгура

7 «Гамусдин девриъ гьарсар касдиз светскийси, диндин аьгьовалар гьадагъузра яркьу рякъ ачмиш дапна. Гьадму терефнаан «Ассалам» газатдин метлебувал аьхюб ву. Гьаддиз йискубан арайиъ багъри чалниинди вуйи «Ассалам» газатдиз подписка апібаз удубчівру 180 манат пул кюгъял мапанаичва, гьюрматлу мусурман гьардшар ва чйир! Подписка апіру вахт ккебгънайиваликанра учвуз кьваин апіурача ва учву гьюру йисаз подписка апірувалик умудвал киврача. Хьа сурчанра, сачра ва ццира подписка дапнайидар ашул. Гьадрариз артухъди чугьсагъул кіурача. Гьит ичв гьарсарин хулаз «Ассалам» газат гьюрматлу «хялижв» ибшри!

Иллагъки мусурман диндин гьакънаан аьгьовалар тувуб метлебининди учу гележегдиъра адлу шейхарин, алимарин макъалир ва кьваин апібар ишлетмиш апідича, иншаАллагъ. Гьюрматлу ватанагълийир! Учвуз «Ассалам» газатдин ляхниъ иштирак хьуз, учвуз мусурман диндикан аьгъдру терефарикан гьерхуз, суалар тувуз мумкинвал туврача ва теклиф апіурача. Гьелбетда, сабли нубатнаъ диндин регьбрани - гьуларин имамари, алимари, диндикан аьгью ва баркаллу уьмур хьаплу ксари учухъди аьлакьа дьобхну ккундуз.

Гьюрматлу мусурман гьардшар ва чйир! Нагагъ учвуз ихъ мусурман диндихъди аьлакьалу вуйи месэлийрикан гьавриъ адруб гьерхуз ккундуш, учуз биклай, мусурман алимар учвуз жаваб тувуз гьязур ву. Гьюрматлу ватанагълий-

ир! Ичв кагъзариз, телефондиан вуйи зенгариз ккилигурача. Биклай, ихъ багъри «Ассалам» газатдин ляхниъ иштирак йихъай. Артухъди ужувлар, бахтар ишричвуз!

Аьзиз юлдшар! Учвкан вуйи саб тавакьу (талаб) айич: жвуван багъри табасаран чалниинди удубчівурайи «Ассалам» газатдиз подписка апіуз ич газат тарабгъру ксари-вакилари кюмек апіди. Дурар гьарсаб райондиъ а. Хьана текрар апіурача: подписка апіуз кьваьлан магъапланай. Хьа учу, зиихъ гьапиганси, ичв теклифар ва талабар тамам апіуз чалишмиш хьидича ва гележегдиъра «Ассалам» газат ужувлан ляхнариз, инсанарин арайиъ дуствал ва мяслаяьт уьхбаз ишлетмиш апідихъа, иншаАллагъ!

Хьана учвуз «Ассалам» газатдиз подписка дапну ккуниваликан кьваин апіурача. Гьит ихъ гьарсаб табасаран хизандиз «Ассалам» газат гьюрматлу «хялижв» ибшри!

ИншаАллагъ, ичв терефнаан кюмек гьабхьиш, гьарсаб хизанди «Ассалам» газатдиз подписка гьаплиш, учу къадарсуз шад хьидийча. Гьит ичв гьарсарин юквар Исламдин гирами нурари ишигълу апіри! Гьит учвуз «Ассалам» газат гьарвахтна ичв багахъ хьайи дугъри ва ихтибарлу дуст ибшри!

Гьит ухьу Кьудратлу Аллагъу Тааьлайи лазим вуйи, хайирлу аьгьовалар гьадагъру ксарикан апіри! Амин.

Газатдин редакция

СУАЛАРИЗ ЖАВАБАР

Узуз Ислам къабул дапнайи урус риш швушвди гьадагъуз ккундуз. Дугъаз гага адар, хьа чве христианин ву. Учү мягърамдикан фу дапну ккунду?

Мусурман риш швуваз (жилириз) тувуз анжагъ мусурмандизтан ихтияр адар. Эгер гьациб ихтияр адру мусурман касс адарш, думуган гьадму риш швуваз мистан имамди ясана дугъан заместители тувру. («Тухфат уль-мухтадж»).

Садакъа ясана закят къафирариз тувуз хай шулин?

Мусурман дарудариз садакъа тувуз шулу. Хьа закятдин гьакънаан улхуруш, думу анжагъ мусурман ксариз тувру, гьаз гьапиш мусурмарихъан гьадабгъруб гьаддиъ игътияж айи мусурмарихъна къяляхъ апіуз шулу. («Тухфат уль-мухтадж»)

Вари ляхнар Аллагъдилан асиллу вуйидар ву ва ухьу вари Дугъахъна къяляхъ хьтакрудар вухъа.

Дагъустандин мусурмарин диндин идарайи ва «Ассалам» газатдин редакцияйи «Ассалам» газатдиъ лихурайи Асият Хановайиз чан гага кечмиш хьпахъди аьлакьалу вуди башсагълувал ккун апіура.

Гьит Аллагъу Тааьлайи думу женнетдиз гьягърударикан апіри! Амин.

МЯЛУМАТ

Дагъустандин Огни шагъриъ медресе

Кіулин мистан багахъ Халид шагъ аль-Багъдадийин ччвурнахъ хьайи медресе ачмиш дапна. Медресейин ччвур «Канзуль ильм» («Илмин хазна») ву.

Медресейиъ аьгьовалар гьадагъуз ккуни мусурман гьардшариз теклиф апіурача.

Медресейиз 14 йислан артухъ яш дубхънайидар къабул апіуру.

Душваъ суткайиъ 3 ражну пулсузди ипіруб ва дагъру йишв тувру.

Лазим вуйи документар:

- паспортдин копия;
- аттестатдин копия;
- шиклар (3X4) - 5 шикил;
- медсправка, ф. № 086;
- гьяламарин сертификат, ф. 156 / у- 93;
- имамдихъан вуйи теклифнан кагъаз.

Учредитель
Благотворительный фонд «Путь».
Газета печатается по согласованию и одобрению Духовного управления мусульман Дагестана

заместитель муфтия РД
Махди-хаджи МУТАИЛОВ
Мухаммад-Рамазан РАДЖАБОВ

Редактор
Пирмагомед КАСИМОВ

Редакционный совет
Председатель редакционного совета муфтий РД
Ахмад-хаджи АБДУЛАЕВ

Художник
Саид САИДОВ

Компьютерная группа
Асият ХАНОВА
Ахмед МАГОМЕДОВ

Менеджер
Мухаммад ХИРИЯСУЛАЕВ

При перепечатке ссылка обязательна.
Набрано и сверстано на компьютерной базе газеты «Ас-Салам».

Газета зарегистрирована Управлением Федеральной службы по надзору за соблюдением законодательства в сфере массовых коммуникаций и охране культурного наследия по ЮФО (г. Ростов-на-Дону).
Свидетельство о регистрации ПИ № ФС 10-6401 от 15 декабря 2006 г.
Индекс 51325
Отпечатано в ООО «Дом печати» по адресу: пр-т Акушинского, 20. Заказ № _____

Сдано в печать 10 августа 2009 г.
Тираж 1 150 экз.

Адрес редакции
367015, РД, г. Махачкала, ул. М. Ярагского, 128.
Тел.: (8722) 61-00-64.
По вопросам подписки и доставки обращаться по телефонам: по Республике Дагестан — 8-988-699-28-24 по г. Махачкале — (8722) 914-222.
E-mail: info@assalam.ru; www.assalam.ru

ДАГЕСТАНСКИЙ ИСЛАМСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ И МЕДРЕСЕ ИМЕНИ ШЕЙХА МУХАММАД-АРИФА

Объявляют прием абитуриентов
на очередной 2009/10 учебный год

Обучение предназначено для получения целостных знаний о религии и подготовки специалистов со средним и высшим профессиональным религиозным образованием.

ПРОДОЛЖИТЕЛЬНОСТЬ ОБУЧЕНИЯ:

- ✓ в Дагестанском исламском университете – 6 лет, включая один год на подготовительном отделении;
- ✓ в медресе – 3 года.

В университет принимаются юноши и девушки, имеющие среднее полное общее образование,
в медресе – имеющие основное общее образование.

ПЕРЕЧЕНЬ ДОКУМЕНТОВ:

- ✓ нотариальная копия документа об образовании;
- ✓ копия паспорта – 2 шт.;
- ✓ фотокарточки размером 3x4 в количестве пяти штук;
- ✓ медицинская справка Ф 086;
- ✓ прививочный сертификат Ф 156/у-93;
- ✓ рекомендация от преподавателя религиозного обучения либо от руководителя мечети (имамы), расположенной по месту жительства абитуриента.

Прием документов с 1 июня.

Наш адрес:

г. Махачкала, ул. Дахадаева, 136
тел.: 67-55-08

СЕНТЯБРЬ

ДНИ	Утрений Ас-Субхл.	ВОСХ.	Обеден. Аз-Зугър	После-обеден. Аль-гласр	Вечерн. Аль-Магъриб	Ночной Аль-Глишав
1	4.27	6.12	12.49	16.31	19.30	20.59
2	4.29	6.12	12.49	16.30	19.28	20.57
4	4.32	6.14	12.48	16.28	19.25	20.54
6	4.34	6.17	12.47	16.26	19.21	20.50
8	4.37	6.20	12.47	16.24	19.17	20.46
10	4.40	6.22	12.46	16.22	19.14	20.42
12	4.43	6.24	12.46	16.20	19.10	20.37
14	4.46	6.25	12.45	16.17	19.06	20.32
16	4.49	6.26	12.44	16.15	19.02	20.27
18	4.51	6.28	12.43	16.12	18.58	20.24
20	4.53	6.32	12.42	16.09	18.54	20.20
22	4.56	6.34	12.42	16.08	18.52	20.16
24	4.58	6.36	12.41	16.05	18.48	20.13
26	5.01	6.37	12.40	16.02	18.44	20.09
28	5.03	6.39	12.40	16.00	18.41	20.06
30	5.05	6.41	12.39	15.57	18.38	20.02